

INFORME DE
CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

1r TRIMESTRE 2019

Informe elaborat per la
Càtedra per al Foment de la Innovació Empresarial
Grup de Recerca d'Indústria i Territori

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de TORTOSA

 Cambra de Comerç
de Valls

Amb el suport de:

Diputació Tarragona

INFORME DE
CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

1r TRIMESTRE 2019

ÍNDEX

1. L'economia mundial
2. L'economia espanyola i la catalana
3. L'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre
4. L'ocupació i l'atur
5. La contractació laboral
6. Les afiliacions a la Seguretat Social
7. La dinàmica empresarial a través dels centres de cotització a la Seguretat Social
8. El finançament bancari i el crèdit hipotecari
9. La variació dels preus de consum
10. Les exportacions i les importacions
11. Una visió de l'economia de la zona en cinc punts

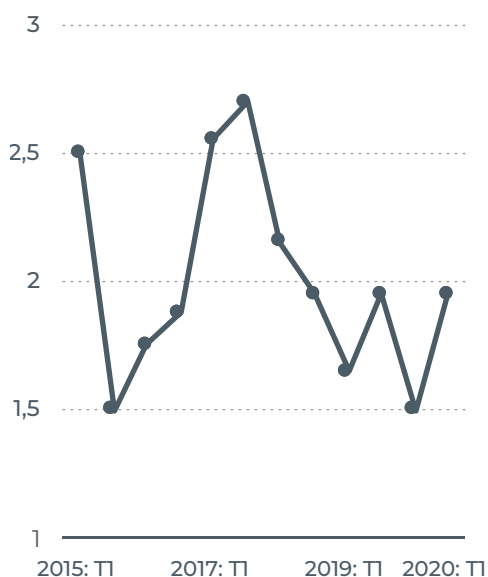
1. L'economia mundial

L'informe de l'FMI de fa un any assenyalava unes opcions de recuperació a l'economia que permetien projectar un creixement del 3,9% per a 2018 i 2019. Tanmateix, el segon semestre de l'any va portar tempestes, com ara les tensions comercials entre els EUA i la Xina, els problemes d'estabilitat macroeconòmica a Turquia i l'Argentina, la imprecisió en el Brexit, les poques perspectives de la política monetària de les economies avançades per impulsar l'activitat i, en menor mesura, les dificultats de la indústria d'automoció alemanya i les restriccions creditícies a la Xina. Tot això va comportar un menor creixement al segon semestre de 2018, el qual va repercutir en tot l'exercici. Del 4% de creixement de 2017 es va passar a un 3,6% el 2018, i les previsions per a 2019 són d'un 3,3%. A més, aquest creixement es caracteritza per les diferències entre àrees, ja que les economies avançades registren una reducció de les taxes de fins a l'1,8% de mitjana i les emergents i en desenvolupament, del 4,4%. Pel que fa a les economies emergents, destaquen els valors de l'Índia, amb un 7,3%, i la Xina, amb un 6,3%, que compensen el poc creixement en la resta d'àrees, amb l'excepció de l'Àfrica subsahariana i els països en desenvolupament de baixos ingressos, que tenen unes previsions lleugerament per sobre de la mitjana de l'economia mundial. Aquestes diferències impliquen incertesa per a molts països. És indubtable que l'elevat creixement de l'Índia i la Xina equilibra les dades globals, però l'estancament de les economies avançades, amb taxes que mostren un baix creixement potencial a llarg termini, agreugen aquesta incertesa per a la majoria de països que es troben per sota del creixement global o que depenen significativament de les economies avançades per créixer.

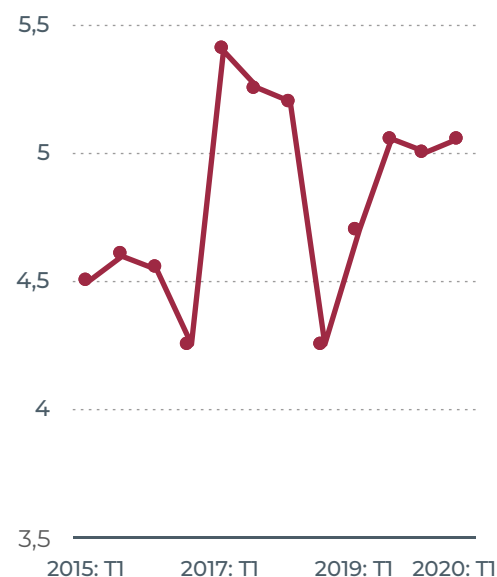
**Menor creixement
 al segon semestre
 de 2018**

Gràfic 1. El creixement del PIB (%)

Economies avançades

Economies emergents i en desenvolupament

Font: FMI. Abril 2019

2. L'economia espanyola i la catalana

Malgrat que l'economia mundial i la de la Unió Europea continuen en una projecció de desacceleració, l'economia espanyola —amb una variació del PIB del 2,6% per a 2018— manté unes previsions de creixement sostingudes, encara que molt influenciades per aquest dinamisme de l'entorn. Durant el primer trimestre de 2019, les estimacions apunten a un creixement intertrimestral del 0,7%, amb més confiança en la demanda interna com a impulsora de l'activitat que en el superàvit respecte de l'exterior, atès el menor creixement de les exportacions i la rigidesa de les importacions. Cal dir que es preveu que el preu del petroli s'estabilitzi al voltant dels 60 dòlars, tot i les restriccions que els EUA estan posant a les vendes iranianes.

Previsions de creixement sostingudes

L'any 2018, el dèficit públic va ajustar-se per sota del 3%, fet que va fer sortir Espanya del control permanent de la Comissió. En concret, el dèficit va ser del 2,48%, és a dir, per sota del que la UE considera un dèficit excessiu, la qual cosa dona més joc a la política pressupostària. Per altra part, disminueix l'endeutament amb l'exterior i millora la posició inversora internacional neta (PIIN) en comparació de l'exercici anterior.

Taula 1. Indicadors d'activitat, economia espanyola i catalana.

Activitat i demanda (% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2016	2017	2018	2n 2018	3r 2018	4t 2018	Nov. 2018	Des. 2018	Gen. 2019
Catalunya									
Índex de producció industrial	3,1	3,7	0,8	3,0	-0,6	-5,5	-5,0	-11,1	0,4
Licitació d'obra pública	-11,6	44,2	-40,6	-46,6	-61,2	-64,4	-79,3	-63,1	-6,0
Xifra negoci activitats de serveis	2,9	5,8	5,3	5,6	4,7	5,3	5,2	1,9	4,8
Vendes de comerç al detall	2,7	-0,9	0,3	0,4	-2,2	1,5	0,9	-0,5	0,5
Importacions de béns de capital	4,2	6,7	4,6	10,9	3,6	11,4	15,1	-2,4	4,7
Espanya									
Índex de producció industrial	1,6	2,9	0,7	0,9	0,3	-2,8	-3,3	-6,6	2,9
Licitació d'obra pública	-4,3	37,6	-14,0	-54,6	-7,0	-41,6	-29,9	-55,8	100,4
Xifra negoci activitats de serveis	4,0	6,4	6,1	6,5	6,8	5,6	5,7	2,7	5,4
Vendes de comerç al detall	3,8	0,8	0,8	0,6	-1,3	1,9	1,4	-0,2	1,4
Importacions de béns de capital	5,8	7,8	4,6	5,3	7,9	6,0	4,2	-2,2	9,5

Font: Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda. Indicadors de conjuntura. Abril de 2019.

L'economia catalana evoluciona d'una manera similar a la del conjunt espanyol. La taxa de variació del PIB de l'economia catalana va tancar l'exercici de 2018 unes dècimes per sota (2,3%) de l'espanyola, i les dades dels primers mesos de 2019 mostren un menor augment de la demanda interna i de l'índex de producció industrial, així com una forta caiguda de la licitació públics. Tot plegat ens fa témer un increment de la incertesa en l'expansió de l'indicador de creixement com a conseqüència de les dificultats per augmentar les exportacions i de la menor demanda interna. Per tant, encara que els valors de l'economia catalana són similars als del conjunt de l'economia espanyola, l'economia catalana té un marc de més incomoditat per expandir-se.

L'economia catalana evoluciona d'una manera similar

3. L'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

El primer trimestre de 2019, en una situació global de menor creixement —no tant de pessimisme, però sí de menys optimisme i menors expectatives—, la situació a la zona també s'ha ressentit. El dinamisme de l'economia de l'àrea experimenta una certa rigidesa, que en el mercat laboral gairebé es tradueix en una necrosi, ateses les dificultats per crear ocupació i disminuir l'atur, tot i el menor nombre d'actius. En dades interanuals, aquest trimestre l'ocupació registra xifres lleugerament a la baixa, igual que la contractació i les afiliacions a la Seguretat Social. Això contrasta amb l'estabilitat dels resultats del conjunt català. Les dificultats per crear ocupació estable en els serveis és un dels principals problemes a l'hora de fer remuntar el mercat de treball de la zona. Aquest comportament és causat, en part, pels subsectors en què s'ha especialitzat l'economia de l'àrea.

L'àrea experimenta una certa rigidesa

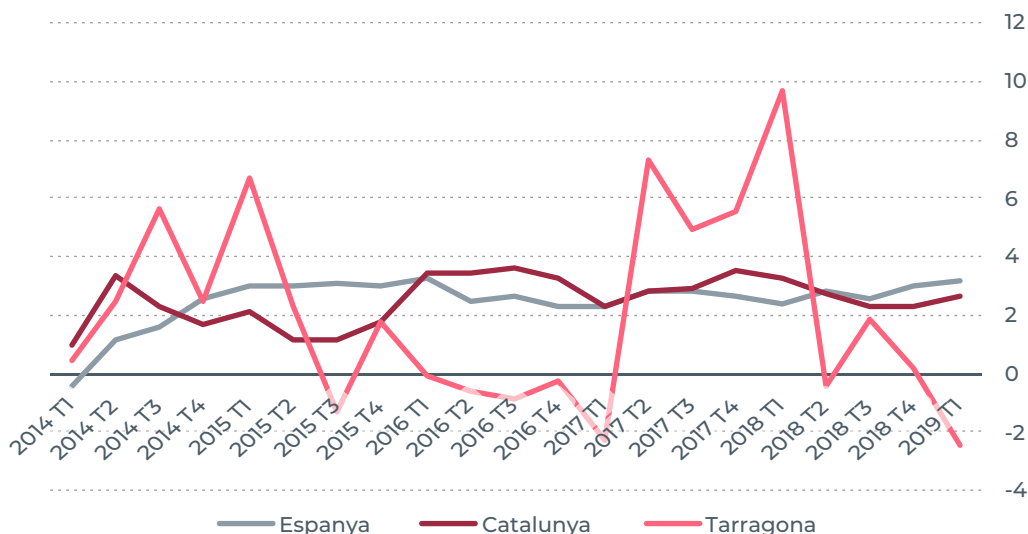
La forta estacionalitat de l'activitat i la consideració que els efectes de la Setmana Santa es notaran el segon trimestre de l'exercici ens fan ser conservadors i no caure en la decepció, tot i els números del primer trimestre. Com a resultats més positius del període, cal ressaltar la tendència a l'alça —tot i que amb moderació— de les exportacions durant els dos primers mesos de l'any, l'augment dels dipòsits bancaris —tot i la disminució del crèdit— i l'augment del nombre d'hipoteques —tot i que en disminueix l'import—.

4. L'ocupació i l'atur

Pel que fa a l'ocupació, les dades de variació interanual indiquen una disminució de més de 8.000 persones, una xifra que representa una davallada del 2,46%. El nombre d'ocupats ha augmentat lleugerament en l'agricultura (1,26%) i en la indústria (3,02%), i ha disminuït en gairebé 8.000 persones en la construcció. Aquesta xifra ha representat una caiguda del 27,43% i ha anat acompanyada de la disminució als serveis (1%). Així, només el sector secundari ha tingut una incidència positiva en l'ocupació. Les caigudes en la construcció i els serveis han estat significatives per diferent motius: d'una banda, per l'impacte de la caiguda en la taxa interanual, i de l'altra, per la repercussió que té en el conjunt de l'ocupació de l'àrea. Els serveis registren un pes inferior al 70% de l'ocupació total de la zona, mentre que al conjunt català i espanyol aquesta xifra s'apropa al 75%. Aquesta diferència és notòria i mostra una certa feblesa del gran sector d'ocupats a Tarragona com a conseqüència dels subsectors dominants i la forta estacionalitat que el caracteritza.

L'ocupació presenta una davallada del 2,46%.

Gràfic 2. Variació interanual de l'ocupació (%)

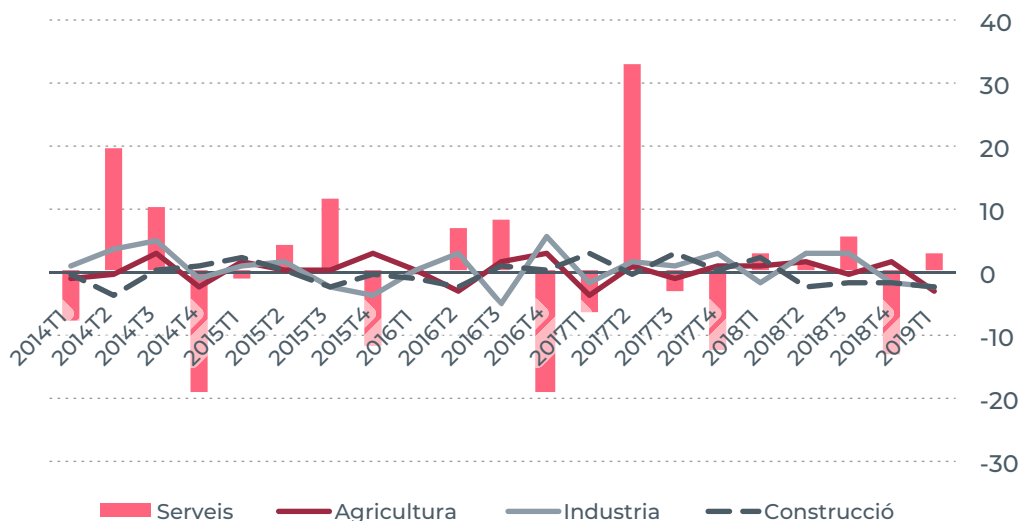
Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA.

Al marge d'aquesta consideració sobre el darrer trimestre i la valoració de la significació del sector terciari, la dinàmica global de creació d'ocupació a la zona és molt diferent de la catalana i l'espanyola (gràfic 2). D'una línia de variació més estable en aquestes àrees, passem a oscil·lacions fortes a la zona, que assenyalen un augment superior fins al segon trimestre de 2015 i una disminució considerable des d'aleshores fins al segon trimestre de 2017, forts ritmes de creixement fins al segon trimestre de 2018 i una caiguda trimestral interanual a partir d'aleshores.

El sector terciari i l'ocupació

Al gràfic 3 es mostra la procedència de la variació de l'ocupació, el pes dels serveis en la creació i disminució de l'ocupació, i la dinàmica més estable dels altres sectors. Així, la importància de l'activitat dels sectors terciaris i la seva incapacitat per crear una ocupació estable comporta un menor creixement de l'ocupació a la zona.

Gràfic 3. Variació sectorial en la creació d'ocupació (%)

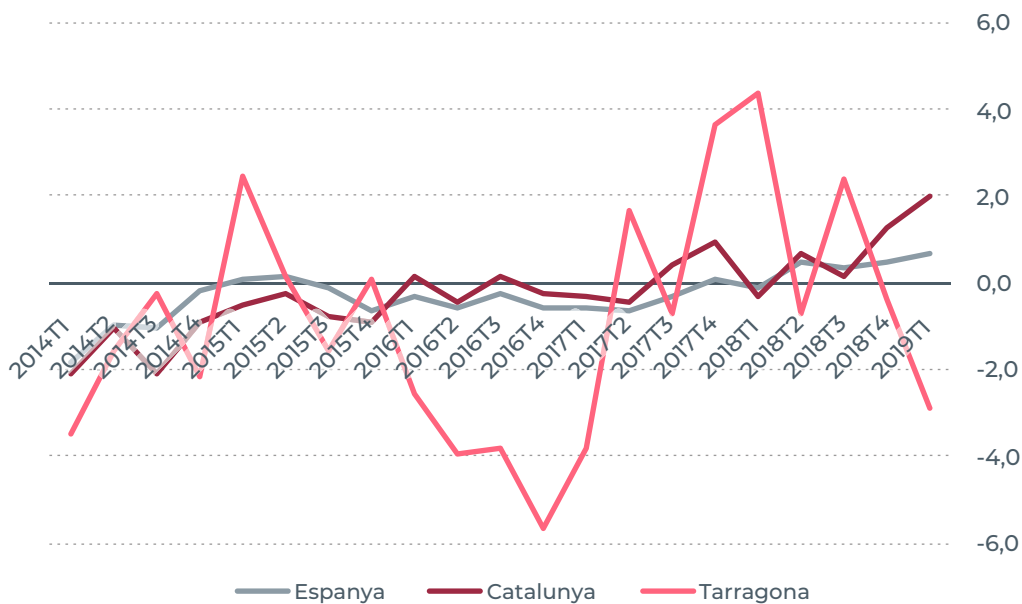

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA.

Un altre aspecte important a l'hora de valorar el mercat de treball de l'àrea i les seves rigideses és l'evolució del nombre de persones actives. Al gràfic 4 es pot observar l'evolució dels actius a la zona i als conjunts espanyol i català. La dinàmica d'aquestes àrees més àmplies és tendencialment de creixement des de 2014, mentre que a la zona té unes fortes oscil·lacions, que són idèntiques a l'evolució dels ocupats. Així, sembla que quan hi ha demanda per part de les empreses, la reacció a entrar en el mercat de treball és positiva; és a dir, la demanda genera una oferta latent decidida a entrar-hi en funció del cost d'oportunitat d'estar-hi. D'altra banda, no podem oblidar que els darrers 10 anys la població de la zona ha augmentat en unes 9.000 persones i els inactius, en 35.000. Això implica que la població inactiva ha passat de representar el 30% de la població total a prop del 35%. L'elevat nombre d'inactius és causat, en part, pel cost d'oportunitat d'entrar al mercat de treball i per l'envelliment de la població, que no són elements que ajudin a reduir-lo.

Elevat nombre d'inactius

Gràfic 4. Variació interanual del nombre d'actius (%)

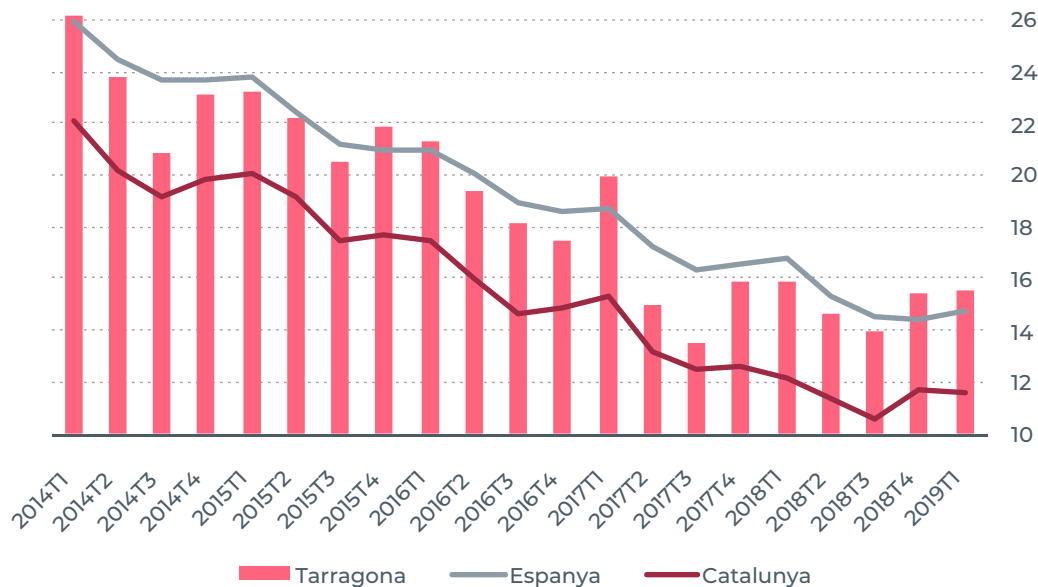

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA.

La taxa d'atur estimada a la zona el primer trimestre de 2019 ha estat del 15,49%, al conjunt català, de l'11,64%, i a l'espanyol, del 14,70%. La variació interanual de la zona ha disminuït 0,36 punts —una dada que representa unes 3.200 persones menys a l'atur—, la del conjunt català, 0,55 punts, i la de l'espanyol, 2 punts. Pel que fa a la variació de la taxa d'atur, les comarques de l'àrea han registrat una línia molt oscil·lant, fet que ha comportat una diferència de 3,86 punts respecte de la taxa catalana i de 0,80 respecte de l'espanyola. Les diferències amb el conjunt català sempre han estat notòries (gràfic 5) i s'han mantingut des del darrer trimestre de 2014. Els dos darrers trimestres la taxa de la zona també ha superat la mitjana espanyola. Si considerem l'atur registrat, el desembre de 2018 la taxa provincial era del 13,81%, 3 punts superior a la catalana, que era del 10,90%. Les diferències entre l'indicador de la zona i el del conjunt català s'acomoden a les dades de l'EPA i confirmen les divergències en el dinamisme.

La taxa d'atur ha estat del 15,49%,

Gràfic 5. La taxa d'atur (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA.

L'atur de llarga durada registra una certa tendència a disminuir, encara que en dades interanuals el total d'aturats hagi augmentat lleugerament el primer trimestre de l'exercici. Dins del conjunt d'aturats, aquest grup evoluciona des de la xifra percentualment més elevada del 64,76%, que es va assolir el primer trimestre de 2015 —amb 56.400 persones—, al 48,49% actual —que representa 29.000 persones—. La disminució ha estat superior a la del nombre d'aturats total, fet que, en part, explica la disminució de la població activa. Les dificultats per generar ocupació comporten una disminució del nombre d'actius, i això podria reflectir-se en una baixada de l'atur. En canvi, com que a la zona es genera menys ocupació, això no sempre succeeix.

Si es comparen les dades interanuals de les províncies de Catalunya, ens trobem que en totes augmenten els actius excepte a Tarragona. El mateix succeeix amb el nombre d'ocupats, i en tres disminueix el nombre d'aturats. L'excepció en aquest cas és Lleida, tot i que a Tarragona la disminució dels aturats respon més aviat a la disminució dels actius que a la creació d'ocupació. Aquesta dinàmica, que sembla que s'està consolidant, té conseqüències estructurals importants i comporta una taxa d'activitat del 58,17%, una xifra molt baixa, ja que es troba 3 punts per sota de la catalana i 0,18 dècimes per sota de l'espanyola.

5. La contractació laboral

El primer trimestre de 2019, en dades interanuals, la contractació laboral en el conjunt provincial ha disminuït un 0,28%, amb un indicador de -3,89% en els contractes indefinits i de 0,19% en els temporals. Pel que fa al conjunt català, s'ha registrat un augment global del 0,93%, amb una variació de -1,37% als contractes indefinits i de l'1,34% als temporals.

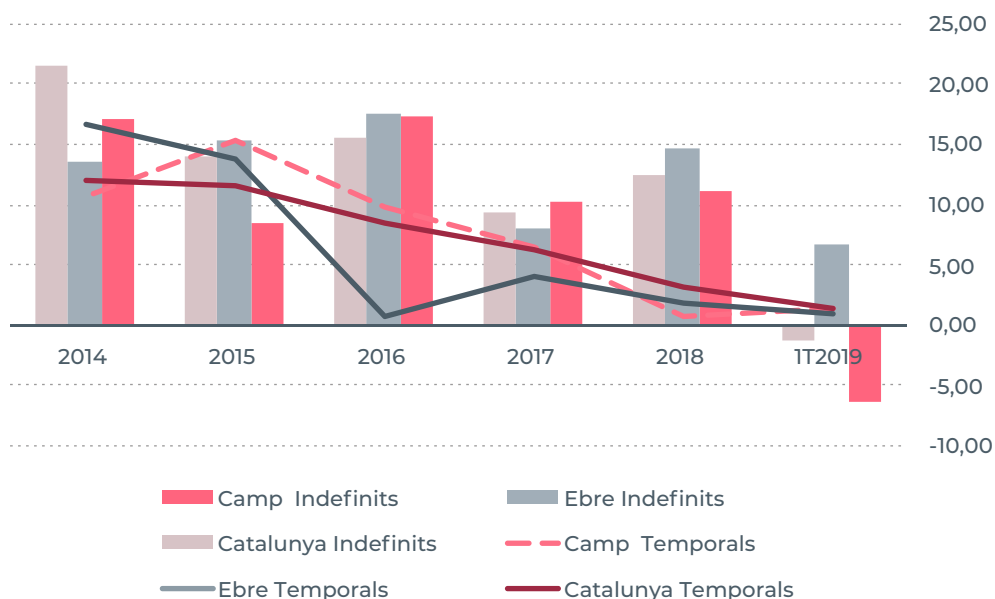
**La contractació
 laboral ha
 disminuït un
 0,28%**

Les xifres anteriors no s'aparten de la línia tendencial de la forma de contractació laboral a mig termini. El gràfic 6 permet valorar la disminució relativa en el creixement

de la contractació, principalment dels contractes temporals, des de 2015. Aquests contractes representen un volum molt elevat, ja que l'any 2015 significaven el 91,0% del total provincial (90,3% al Camp i 93,7% a l'Ebre) i l'any 2018 aquest percentatge va disminuir fins al 89,5% (89,05% al Camp i 91,5% a l'Ebre). Pel que fa a les xifres de contractació global, l'any 2015 es van registrar 255.810 contractes temporals i l'any 2018 aquesta xifra va arribar fins als 295.504. En el cas dels indefinits, van passar de 23.980 a 34.557. Per tant, durant aquests 3 anys la contractació total va augmentar en més de 50.000 contractes, dels quals un 80% es van fer a l'àrea del Camp i un 20%, a la de l'Ebre. Aquestes xifres mostren el dinamisme de la contractació a la zona i contrasten amb les catalanes, no tant pels ritmes de contractació, sinó pels tipus de contractació, que comporten indicadors de temporalitat diferents. Així, a Catalunya la contractació temporal va disminuir del 88,31% de 2015 al 86,08% de 2018, i a la província de Tarragona ho va fer en 1,5 punts. El percentatge de temporalitat a la zona el 2018 estava molt per sobre del de Catalunya. En definitiva, en termes generals s'observa un menor ritme de contractació laboral, tant al conjunt català com a la zona, i malgrat el lleuger augment relatiu de la contractació indefinida a Tarragona, la província es troba 3,5 punts per sota de la xifra catalana.

Percentatge de temporalitat molt alt

Gràfic 6. Variació interanual de la contractació laboral al Camp de Tarragona, a les Terres de l'Ebre i a Catalunya (%)

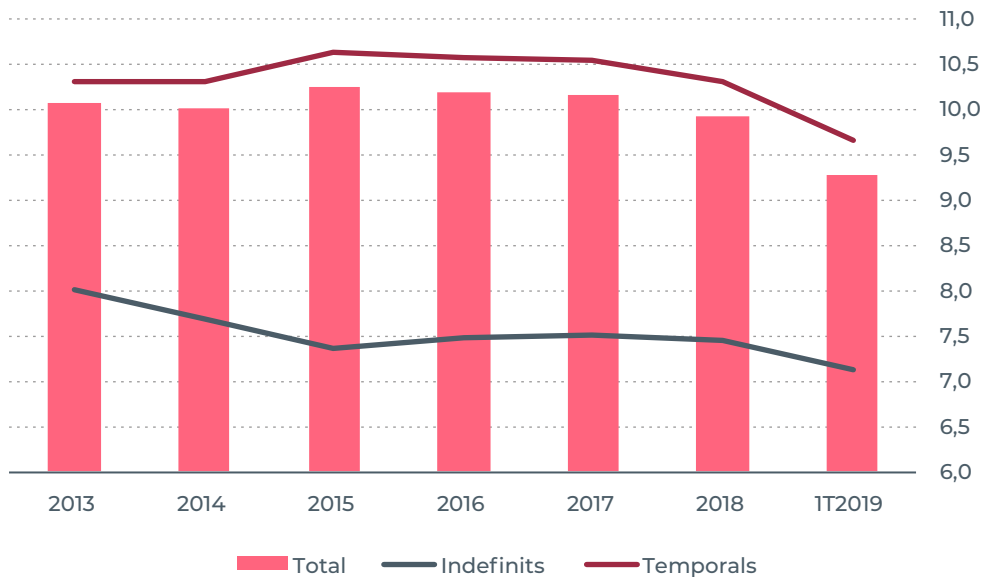

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

L'any 2013 la contractació laboral de l'àrea representava el 10,06% del conjunt català i el primer trimestre de 2019 en representa el 9,28%. Des de 2016 disminueix el pes de la contractació laboral de la zona a Catalunya, amb un descens més incisiu des de finals de 2017. Els contractes temporals van assolir el punt més elevat l'any 2015 i a partir d'aleshores disminueixen de manera constant fins a situar-se al 10,31% del total català l'exercici de 2018 i al 9,65% el primer trimestre de 2019. La contractació indefinida va arribar al punt màxim el 2013 i va anar disminuint a partir d'aleshores fins a situar-se al 7,46% del total català el 2018, mentre que el primer trimestre de 2019 només en va representar el 7,12%. Aquests percentatges segueixen, d'una banda, la línia de la menor contractació laboral i la menor ocupació a la zona que al conjunt de Catalunya, i de l'altra, de la major temporalitat en les formes de contractació.

Des de 2016 disminueix el pes de la contractació laboral de la zona

Gràfic 7. El pes de la contractació laboral al conjunt de Tarragona en relació a Catalunya (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu (Generalitat de Catalunya).

6. Les afiliacions a la Seguretat Social

El primer trimestre de l'exercici de 2019 les altes a la Seguretat Social en el conjunt provincial han experimentat una lleugera disminució respecte de l'any anterior que contrasta amb l'augment del 2,59% del total català. La disminució més significativa s'ha donat al Camp de Tarragona (-0,31%), mentre que a les Terres de l'Ebre s'ha registrat un augment del 0,94%.

La variació ha estat positiva en 5 comarques: l'Alt Camp, el Baix Ebre, el Baix Penedès, la Conca de Barberà i el Priorat, tot i que només al Baix Ebre i a la Conca s'ha superat el 2,59% de la variació catalana. Les disminucions del Baix Camp, el Montsià i el Tarragonès han fet que l'indicador canviés a la baixa. Val a dir que aquestes comarques concentren una part important de l'activitat econòmica provincial.

En l'àmbit sectorial, s'observa una caiguda generalitzada dels indicadors dels serveis i de l'agricultura, i un augment de la indústria en gairebé totes les comarques. Tanmateix, cal destacar la disminució de l'Alt Camp, ja que incideix d'una manera significativa en el valor total. La construcció es recupera, amb variacions superiors a les del conjunt català, i és el sector que registra un increment més alt tant al Camp com a l'Ebre. Aquest creixement es dona en totes les comarques amb l'excepció del Priorat i la Terra Alta, i és significatiu al Baix Camp, el Baix Ebre i la Conca de Barberà.

Percentatge de temporalitat molt alt

Taula 2. Variacions interanuals de l'afiliació a la Seguretat Social (%). Primer trimestre de 2019 respecte de 2018

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
Alt Camp	-3,35	-4,33	2,83	5,74	1,76
Baix Camp	-0,30	0,37	12,11	-2,67	-0,96
Baix Ebre	1,28	3,31	9,28	1,84	2,75
Baix Penedès	1,48	1,89	6,83	0,66	1,45
Conca de Barberà	-0,51	4,13	9,44	2,80	3,67
Montsià	-0,43	4,63	4,38	-2,33	-0,25
Priorat	-2,56	8,51	-3,13	2,35	2,56
Ribera d'Ebre	-2,99	-9,14	1,42	0,64	-0,73
Tarragonès	-0,92	1,14	4,16	-1,65	-0,94
Terra Alta	-2,07	-0,58	-3,68	-4,07	-2,85
Camp de Tarragona	-1,09	0,48	6,93	-1,16	-0,31
Terres de l'Ebre	-0,50	2,82	5,87	-0,05	0,94
Província de Tarragona	0,76	0,92	6,71	-0,98	-0,09
Catalunya	0,11	1,06	5,84	2,66	2,59

* En color les xifres que estan per sobre de la mitjana catalana

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social

El nombre de treballadors autònoms ha disminuït més en totes les comarques que al conjunt català, tot i que el pes d'aquests treballadors sobre el total se situa gairebé 2 punts per sobre, amb una significació del 18,48% del total d'afiliacions. La diferència entre el Camp de Tarragona, amb un 16,24% del total, i les Terres de l'Ebre, amb el 28,63% del total és important. Aquest pes relatiu superior a la zona i la disminució interanual incideix en la davallada total. En canvi, si considerem només les afiliacions del règim general, les xifres indiquen un augment del 0,09% al conjunt provincial —amb una caiguda del 0,26% al Camp i un increment del 2,01% a l'Ebre— i del 3,13% al conjunt català.

Les afiliacions del règim general indiquen un augment del 0,09%

7. La dinàmica empresarial a través dels centres de cotització a la Seguretat Social

Les dades dels comptes de cotització a la Seguretat Social permeten analitzar la dinàmica empresarial de l'àrea i establir valoracions sectorials i segons el nombre de treballadors de les empreses en l'àmbit comarcal. En analitzar les xifres globals (taula 3), s'observa com, en dades interanuals, el nombre de comptes ha disminuït un 1,29% a la zona, mentre que al conjunt català ha incrementat un 0,45%. A l'àrea el resultat

ha estat positiu només a les comarques de l'Alt Camp (0,07%), la Conca de Barberà (0,59%) i el Priorat (1,06%), encara que el resultat de l'Alt Camp és inferior al del conjunt de Catalunya. Les comarques amb un descens més important han estat el Tarragonès (-2,26%), la Terra Alta (-1,67%), el Baix Camp (-1,43%) i el Montsià (-1,32%). La disminució al Camp de Tarragona ha estat de l'1,44% i a les Terres de l'Ebre, del 0,77%.

Taula 3. Variació interanual dels centres de cotització (%). Valoració sectorial i segons la grandària de l'empresa*

Comarca	Sector d'activitat					Nombre treballadors			
	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total	Fins a 5	De 6 a 50	De 51 a 250	251 i més
Alt Camp	0,00	-3,69	6,57	0,10	0,07	-0,47	0,63	5,00	25,00
Baix Camp	7,04	-1,68	3,55	-2,30	-1,43	-1,92	0,38	-2,74	5,56
Baix Ebre	9,09	1,35	4,27	-1,67	-0,34	-1,28	2,14	15,79	12,50
Baix Penedès	10,53	0,43	4,59	-1,41	-0,42	-0,58	0,97	-5,77	-25,00
Conca de Barberà	-7,14	-1,57	1,61	1,25	0,59	0,00	2,88	0,00	0,00
Montsià	8,93	-4,55	4,57	-1,88	-1,32	-1,20	-3,10	24,00	-20,00
Priorat	-7,14	1,96	4,17	0,85	1,06	-0,92	14,29	0,00	0,00
Ribera d'Ebre	9,09	0,00	0,00	-0,67	-0,17	0,00	-1,96	14,29	0,00
Tarragonès	-12,00	2,15	6,76	-3,49	-2,26	-1,96	-3,49	-1,02	1,82
Terra Alta	-14,29	-1,59	0,00	-0,87	-1,67	-1,36	-3,13	0,00	0,00
Camp Tarragona	1,15	-0,30	5,08	-2,44	-1,44	-1,56	-1,13	-1,46	3,45
Terres Ebre	6,42	-1,54	3,61	-1,61	-0,77	-1,12	-0,55	18,06	0,00
Província Tarragona	3,88	-0,62	4,74	-2,26	-1,29	-1,46	-1,01	0,81	2,97
Catalunya	3,19	-1,03	4,40	0,13	0,45	-0,09	1,85	3,02	5,45

* En color les xifres que estan per sobre de la mitjana catalana
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social

L'anàlisi per sectors d'activitat mostra que l'augment important en l'agricultura i l'increment notori en la construcció no compensen les disminucions de la indústria i dels serveis ni al Camp de Tarragona ni a les Terres de l'Ebre. Hi ha 5 comarques en què l'augment del sector agrari ha estat superior a la mitjana provincial, amb major incidència a les Terres de l'Ebre. En canvi, l'activitat industrial mostra uns valors més baixos a l'Ebre que al Camp, essent els més elevats al Baix Ebre i el Tarragonès, amb un important augment en aquesta darrera comarca. Respecte de la construcció, aquest sector ha augmentat pràcticament en totes les comarques. Finalment, el sector terciari ha tingut una forta caiguda, la més notòria en l'àmbit provincial, principalment per les

Disminucions de la indústria i dels serveis

davallades al Tarragonès i el Baix Camp, que han comportat un resultat de -2,44% al Camp de Tarragona i de -1,61% a les Terres de l'Ebre. Per contra, al conjunt català s'ha registrat un augment del 0,13%.

Si s'analitza l'evolució interanual en funció del nombre de treballadors de cada compte, es pot observar com la contractació augmenta a les empreses de més de 50 treballadors i disminueix als grups més petits. Aquesta dinàmica global té algunes particularitats. D'una banda, al Camp de Tarragona la contractació només augmenta a les empreses amb més de 250 treballadors i disminueix als altres grups, principalment per l'impuls de l'Alt Camp, el Baix Camp i el Tarragonès. D'altra banda, a les Terres de l'Ebre només augmenta el tram d'empreses que tenen entre 51 i 250 treballadors a causa del dinamisme del Baix Ebre. Les empreses entre 51 i 250 treballadors també augmenten al Montsià, on, per contra, cauen tots els altres grups, pràcticament el mateix que succeeix a la Ribera d'Ebre. Pel que fa al conjunt català, en aquest marc han augmentat el número de comptes de tots els grups, amb percentatges molt superiors als de la zona, excepte el grup de fins a cinc treballadors, que ha disminuït, però en menor intensitat que a les comarques de l'àrea.

La contractació augmenta a les empreses de més de 50 treballadors

8. El finançament bancari i el crèdit hipotecari

El quart trimestre de l'exercici de 2018, el crèdit bancari a la zona va caure un 6,61% en dades interanuals. Per tant, en un any ha disminuït prop de 1.000 milions d'euros, un indicador molt significatiu, i no precisament positiu, en la valoració de la dinàmica econòmica de l'àrea. Per contra, els dipòsits han augmentat de manera continuada des del quart trimestre de 2017, quan van experimentar, en variació trimestral, una caiguda de l'11,93%. La dinàmica d'aquests dos indicadors comporta una ràtio de palanquejament del 129,84, una xifra que suposa una caiguda de 15 punts en un any, principalment motivada per la caiguda dels crèdits (i no tant per la variació dels dipòsits).

El crèdit bancari va caure un 6,61%

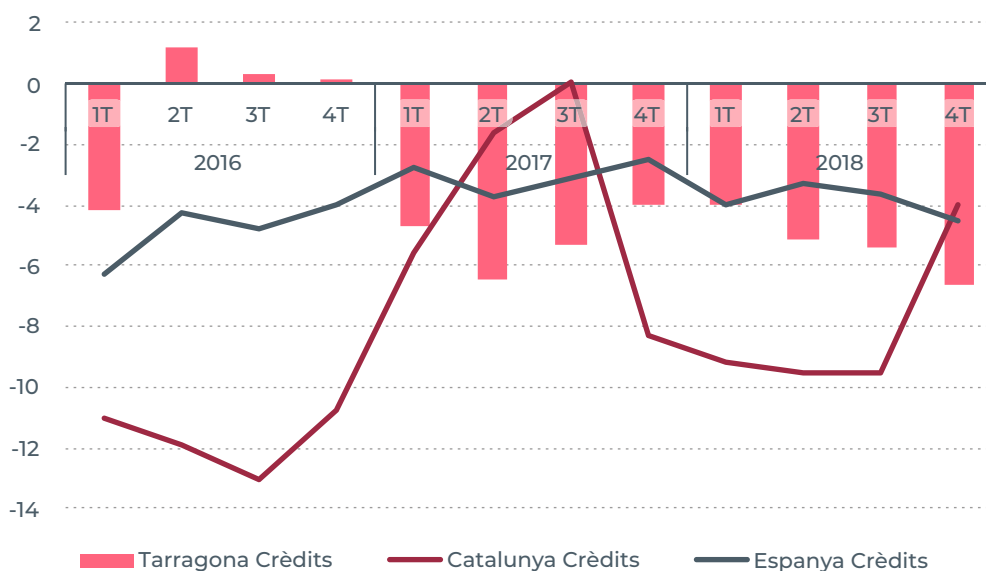
En un any, el pes que els crèdits i dipòsits bancaris tenen en l'activitat econòmica catalana ha augmentat en comparació del conjunt de l'economia espanyola. Els crèdits han passat del 17,03% el desembre de 2017 al 17,11% el 2018, i els dipòsits, del 12,70% al 13,33%. Això indica una certa recuperació relativa de la demanda i l'oferta de finançament bancari en l'economia catalana. En canvi, si es compara el pes que aquests indicadors tenen en l'economia de la zona amb el que tenen en l'economia del conjunt català, s'observa que els crèdits de l'àrea han passat del 7,22% al 7,02% i els dipòsits, del 7,04% al 6,83% en relació amb el total català. Els percentatges són baixos si considerem el pes que té l'economia de la zona en el conjunt català, i preocupants per a una economia amb un elevat grau de palanquejament.

Taula 4. Indicador de finançament bancari de l'activitat econòmica

	Milions d'euros		Variació interanual (%)		Variació trimestral (%)		Indicador de palanquejament Relació crèdit/dipòsit*100	
	Crèdits	Dipòsits	Crèdits	Dipòsits	Crèdits	Dipòsits		
2016	1T	16.995	12.019	-4,18	0,02	4,44	-0,17	141,40
	2T	17.120	12.182	1,16	0,06	0,74	1,36	140,54
	3T	16.614	12.269	0,32	1,42	-2,96	0,71	135,41
	4T	16.295	12.069	0,14	0,24	-1,92	-1,63	135,02
2017	1T	16.198	11.841	-4,69	-1,48	-0,60	-1,89	136,80
	2T	16.022	11.977	-6,41	-1,68	-1,09	1,15	133,77
	3T	15.727	12.257	-5,34	-0,10	-1,84	2,34	128,31
	4T	15.649	10.795	-3,96	-10,56	-0,50	-11,93	144,97
2018	1T	15.553	10.704	-3,98	-9,60	-0,61	-0,84	145,30
	2T	15.196	11.041	-5,16	-7,81	-2,30	3,15	137,63
	3T	14.875	11.132	-5,42	-9,18	-2,11	0,82	133,62
	4T	14.615	11.256	-6,61	4,27	-1,75	1,11	129,84

Font: Elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya

Gràfic 8. Variació interanual dels crèdits bancaris (%)

Font: Elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya

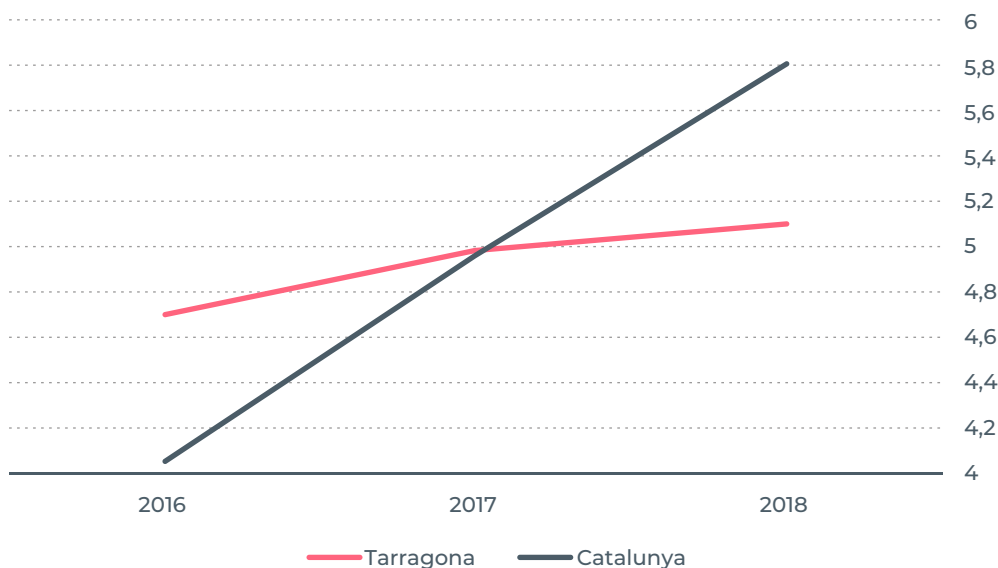
Al gràfic 8 es representa la variació interanual dels crèdits en les economies espanyola, catalana i de la zona, i s'hi pot observar com gairebé tots els indicadors són decreixents. L'absorció creditícia de l'economia catalana només va augmentar el tercer trimestre de 2017 —sense arribar a valors positius—, tot i que posteriorment va caure en picat.

Pel que fa a l'economia espanyola, els indicadors en conjunt són negatius, encara que sense tantes oscil·lacions. En canvi, a l'economia de l'àrea l'any 2016 el total de crèdits va augmentar lleugerament, mentre que a la resta de llocs disminuïa. Tot i això, a partir de 2017 el descens ha estat continuat i amb més incidència a la zona que al conjunt de l'economia espanyola. Durant el 2018, els crèdits han disminuït menys que al conjunt català, excepte el darrer trimestre de l'exercici, ja que la zona en registra una forta davallada.

El crèdit hipotecari té un paper important en el finançament de l'economia, i encara que el total del crèdit disminueix, l'hipotecari augmenta, fet que ens fa considerar que el crèdit hipotecari té cada cop més rellevància en el total creditici. Al gràfic 9 es mostra el pes del crèdit hipotecari en el total del crèdit bancari i es pot observar com aquest pes augmenta i representa el 5,81% del total creditici a Catalunya i el 5,10% a Tarragona el 2018. Pel que fa als tres darrers anys, s'observa com l'augment de la zona és inferior al del conjunt català, amb un punt de trencament l'any 2017. En tot cas, si es considera l'acumulat des de 2016, el nou crèdit hipotecari de la zona representa el 7,04% del total català i l'efecte de la caiguda acumulada total del crèdit, el 2,81%. Per tant, sembla que el crèdit hipotecari resisteix a la zona.

El total del crèdit disminueix, l'hipotecari augmenta

Gràfic 9. El crèdit hipotecari sobre el total del crèdit bancari (%)

Font: Elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya i INE

El 2018, el nombre d'hipoteques va augmentar un 8,25% a la província en dades interanuals, mentre que l'import va disminuir un 4,32%. En el mateix període, els indicadors del conjunt de Catalunya van augmentar un 11,20% i un 13,67%, respectivament. L'import corresponent a finques urbanes va disminuir un 3,20% a la zona, mentre que va augmentar un 14,20% a Catalunya. Pel que fa a l'habitatge, el creixement a la zona va ser del 12,82% i al conjunt català, del 16,59%. Hi ha una certa recuperació en aquest mercat creditici, fet que té una forta influència sobre l'immobiliari i l'activitat de la construcció, encara que aquesta influència és inferior a l'àrea que al conjunt català. A la taula 5 es mostra la caiguda del pes que el crèdit hipotecari té a la zona en comparació del conjunt de Catalunya i s'observa la disminució de pràcticament tots els indicadors en dades interanuals de 2018.

El nombre d'hipoteques va augmentar un 8,25%

Malgrat el darrer descens interanual a l'àrea, el resultat d'aquesta realitat —amb una visió més àmplia— és que s'està produint un cert dinamisme en el finançament hipotecari i en l'activitat derivada, encara que inferior al del conjunt català.

Taula 5. El nombre i l'import dels crèdits hipotecaris

Tarragona	Total finques		Urbanes		Habitatge	
	Nombre	Import	Nombre	Import	Nombre	Import
2016	6.871	766.559	6.611	728.898	4.930	432.018
2017	6.995	779.581	6.791	748.711	5.191	485.417
2018	7.572	745.883	7.380	724.760	5.803	547.668
Catalunya						
2016	60.158	9.580.094	59.166	9.354.509	46.083	5.832.799
2017	67.004	10.759.853	66.086	10.613.601	50.881	7.122.669
2018	74.508	12.230.381	73.651	12.102.499	57.563	8.304.395
Tarragona/Catalunya (%)						
2016	11,42	8,00	11,17	7,79	10,70	7,41
2017	10,44	7,25	10,28	7,05	10,20	6,82
2018	10,16	6,10	10,02	5,99	10,08	6,59

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

9. La variació dels preus de consum

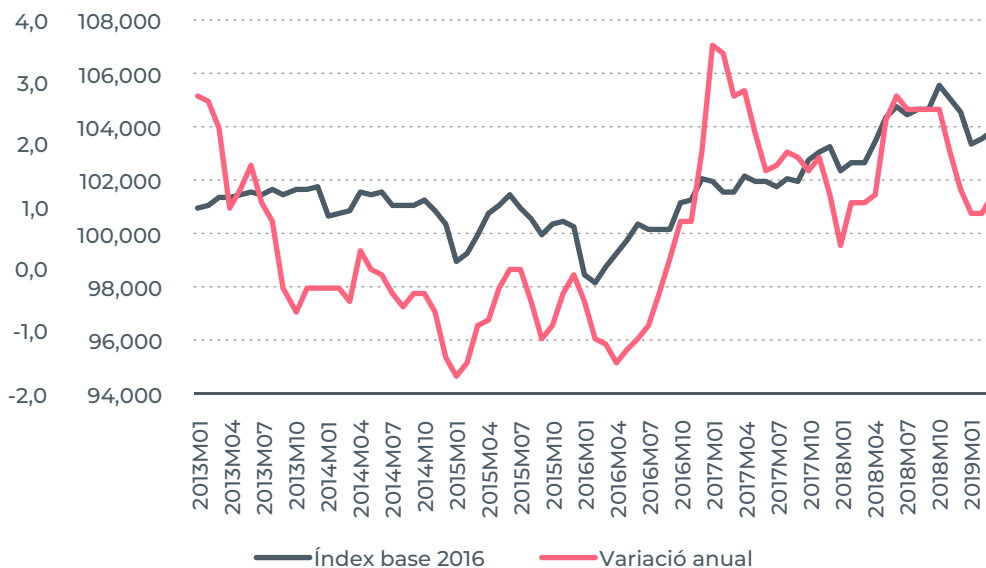
El mes de març de 2019, l'indicador de preus de consum marca una variació interanual de l'1,2%, un augment inferior al del conjunt de Catalunya, que ha estat de l'1,4%, i al d'Espanya, de l'1,3%. A la zona, els increments principals s'han registrat en transports (2,6%), habitatge (2,5%), comunicacions (1,8%) i hotels, cafès i restaurants (1,6%). Altres augments que cal considerar, tot i que queden per sota de l'indicador general, són els d'aliments i begudes no alcohòliques (1,1%), begudes alcohòliques (1,0%), altres béns i serveis (0,9%), ensenyament (0,6%) i vestit i calçat (0,5%). Les disminucions de preus s'han registrat a esbarjo i cultura (1,4%), parament de la llar (0,5%) i medicina (0,5%). Les variacions han estat més elevades al conjunt català que a l'àrea en tots els grups, amb l'excepció d'habitatge, transports, comunicacions i esbarjo. El mateix ha succeït en la comparació del conjunt espanyol amb la zona, excepte en el cas d'alimentació i begudes no alcohòliques.

L'indicador de preus de consum marca una variació interanual de l'1,2%

Si considerem les variacions en base 2016, l'indicador de Tarragona ens assenyalava una inflació acumulada del 3,916, una dada inferior a la catalana i lleugerament superior a l'espanyola. Els grups en què s'ha registrat la principal pressió alcista són transports (10,085), habitatge (6,069) i comunicacions (5,109), amb un indicador que a l'àrea s'ha situat per sobre del català i de l'espanyol.

Inflació acumulada del 3,916

Gràfic 10. Variació de l'IPC. Índex general i variació anual (%)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Institut Nacional d'Estadística (INE)

Al gràfic 10 es pot observar l'evolució interanual per mesos de l'IPC a Tarragona i la variació de l'índex en base 2016. La valoració de les dades del gràfic mostra un índex general pràcticament pla fins al 2016, amb variacions anuals negatives, mentre que a partir de finals de 2016 la variació anual augmenta significativament, per sobre del 3%, fet que empeny l'índex a l'alça i l'ajuda a mantenir-se en una línia de creixement constant. La variació anual experimenta majors oscil·lacions, amb augments per sobre del 2% a finals de 2018, i arriba a l'1,2% el març de 2019. Per la seva banda, la variació de l'índex en base 100 ha estat de gairebé 4 punts en 3 anys. La combinació dels dos indicadors mostra que els preus mantenen una estabilitat notòria i que la incidència superior cap als mateixos prové del transport, que repercuteix d'una manera immediata les alces del preu del petroli, i de l'habitatge, amb una pressió sobre el lloguer i les comunicacions en incentivar una demanda molt elàstica per les novetats. En valorar la inflació subjacent (la que exclou dels indicadors els aliments sense elaborar i els productes petrolífers), s'observen taxes interanuals que s'han mantingut per sota de l'1% a l'economia espanyola al llarg de 2018 i es pot considerar que ha succeït el mateix amb l'indicador de l'àrea. Per tant, l'activitat econòmica es troba en un període d'estabilització de preus.

Els preus mantenen una estabilitat notòria

10. Les exportacions i les importacions

Els dos primers mesos de l'exercici, les exportacions han augmentat a la zona un 0,26% en valors interanuals, amb un bon mes de gener i un febrer de caiguda (tot i que

inferior a la de l'any anterior, que va tancar amb una disminució de les exportacions del 8,16%). En analitzar l'evolució des de l'octubre de 2018, s'observa un augment interanual important cada mes, tot i que l'increment del darrer trimestre de 2018 no va compensar els resultats negatius de la resta de l'any. Sembla que 2019 ha començat amb l'impuls d'aquests darrers mesos, tot i el descens del mes de febrer.

Les importacions van augmentar des de juliol del 2018, amb variacions de dos dígitos interanuals molts mesos, i van acabar l'exercici amb un augment del 7,82%. Els dos primers mesos de 2019 s'observa un increment important, principalment el mes de febrer, amb una variació interanual del 27,73%, una de les més altes que s'han donat (taula 6) i que comporta una variació de l'11,76% els dos primers mesos de l'any 2019.

Les exportacions han augmentat un 0,26%

Taula 6. Les exportacions i importacions a Tarragona

En milers d'euros	Any 2018		Any 2019	
	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	703.014	1.291.533	723.025	1.298.608
Febrer	647.231	906.167	630.690	1.157.440
Març	688.518	1.086.638		
Abril	680.604	1.206.512		
Maig	676.561	1.068.321		
Juny	630.391	848.892		
Juliol	629.908	1.128.153		
Agost	611.924	1.143.584		
Setembre	700.573	1.079.350		
Octubre	930.976	1.414.503		
Novembre	885.948	1.352.798		
Desembre	711.950	1.095.034		
TOTAL	8.497.598	13.621.486	1.353.715	2.456.048

Variació interanual (%)	Any 2018		Any 2019	
	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	-0,17	7,20	2,85	0,55
Febrer	-8,16	-15,24	-2,56	27,73
Març	-7,83	-10,85		
Abril	-1,33	27,31		
Maig	-9,36	-1,34		
Juny	-5,92	-11,16		
Juliol	0,72	21,27		
Agost	-2,46	19,30		
Setembre	-15,02	4,53		
Octubre	15,31	32,50		
Novembre	5,79	12,03		
Desembre	1,42	14,31		
TOTAL	-2,17	7,82	0,26	11,76

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX.

Cal relativitzar el dinamisme de les xifres globals dels dos darrers mesos a la zona. Així, si comparem la dinàmica de la zona amb la dels conjunts català i espanyol, pel que fa a les exportacions van augmentar l'exercici anterior, però a Tarragona van disminuir. Aquest dinamisme diferenciat també s'observa a la taula 7, en què es mostra com les vendes a l'exterior de la zona augmenten, però ho fan per sota de les altres dues àrees. En canvi, amb les importacions succeeix el contrari: registren un fort increment a la zona i una variació moderada a Catalunya i Espanya. Aquesta dinàmica fa que el pes que les exportacions de l'àrea tenen en el total català disminueixi el 2019 (fins al febrer) respecte de l'any anterior, mentre que el pes de les importacions augmenta i s'apropa al 16% de les catalanes.

Les vendes a l'exterior de la zona augmenten, però per sota de les altres dues àrees

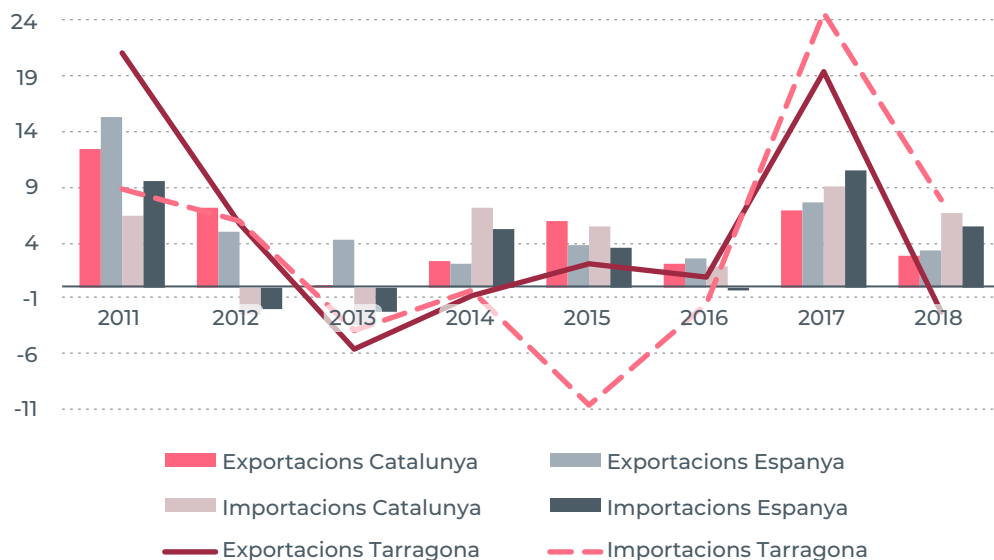
Taula 7. Comparació dinàmica exportadora i importadora

	Exportació	Importació
Tarragona		
Variació 2018-19. Acumulat febrer	0,26	11,75
Catalunya		
Variació 2018-19. Acumulat febrer	0,31	3,4
Espanya		
Variació 2018-19. Acumulat febrer	0,27	2,2
Tarragona/Catalunya		
Any 2018	11,86	15,11
2019 febrer	11,71	15,97

Font: Elaboració pròpia a partir ICEX

El dinamisme exportador de la zona està molt condicionat per la funcionalitat importadora. Això ens porta a incidir un cop més en la significació que té en aquestes xifres l'activitat de compra i venda de béns amb l'exterior de les empreses del complex petroquímic de Tarragona. Al gràfic 11 es mostra la dinàmica del comerç exterior de la zona i de les dues altres àrees que s'utilitzen de referència. S'hi pot observar una evolució més moderada a Catalunya i Espanya, amb increments interanuals que tendeixen a disminuir de manera continuada pràcticament des de 2011. Per la seva banda, les variacions de Tarragona són molt més acusades i impactants, ja que disminueixen fins a 2015 i es recuperen a partir d'aleshores, amb una situació d'expectativa el 2018. L'altre aspecte a destacar al gràfic és que, a la zona, l'evolució dels dos indicadors és molt paral·lela, la qual cosa permet interpretar que l'augment de les importacions comporta un increment important de les exportacions. D'aquí es deriva el pes que té el sector petroquímic en el comerç exterior de la zona.

Gràfic 11. Variació interanual de les exportacions i les importacions de Tarragona, Catalunya i Espanya (%)

Font: Elaboració pròpia a partir ICEX

11. Una visió de l'economia de la zona en cinc punts

El primer trimestre de l'exercici de 2019, l'àrea registra un nivell d'activitat econòmica inferior al de l'any anterior. Tot i que els indicadors conjunturals són més planers, cal considerar que el context de l'evolució econòmica global, principalment de l'economia espanyola i també de la catalana, suposa un coixí que permet evitar un excessiu pessimisme. Els cinc punts a destacar sobre l'evolució de l'activitat a l'àrea el primer trimestre de 2019 són els següents:

1. El nombre d'ocupats disminueix un 2,46% interanual i es registra una taxa d'atur del 15,49%, gairebé 4 punts superior a la catalana. El mercat de treball de l'àrea té una certa necrosi que implica dificultats per crear ocupació i comporta un fort augment de la població inactiva. Si la població de la zona ha augmentat en aproximadament 9.000 persones els darrers 10 anys, els inactius ho han fet en 35.000.
2. La contractació laboral ha disminuït un 0,28% en dades interanuals el primer trimestre de 2019. Els contractes temporals suposen un 89,05% del total, mentre que al conjunt català la xifra és del 86,08%.

Nivell d'activitat econòmica inferior al de l'any anterior

3. La variació de les dades de la Seguretat Social indica una disminució de les afiliacions del 0,09% (-0,31% al Camp i 0,94% a l'Ebre), mentre que al conjunt català la variació ha estat del 2,59%. A la zona la construcció ha augmentat un 6,71% i els serveis han caigut un 0,98%. A Catalunya la construcció ha augmentat menys que a la zona i els serveis ho han fet molt més, amb un 2,66%.

4. La creació d'empreses a la zona (segons l'indicador indirecte dels comptes de cotització de la Seguretat Social) disminueix un 1,29%, mentre que a Catalunya augmenta un 0,45%. L'augment més significatiu a la zona s'ha produït en empreses de més de 50 treballadors, principalment en les de més de 251. Les de menys de cinc han disminuït un 1,46% a la zona i un 0,09% al conjunt català.

5. El crèdit bancari continua disminuint, així com el palanquejament, i l'hipotecari també disminueix respecte de 2018. Els preus es mantenen per sota de l'índex català i de l'espanyol, i les exportacions mostren una certa recuperació els dos primers mesos de 2019, encara que lleugerament inferior a la dels conjunts català i espanyol.

INFORME DE CONJUNTURA ECONÒMICA

del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

1r TRIMESTRE 2019

CÀTEDRA
INNOVACIÓ
EMPRESA

Grit Grup de
Recerca
d'Indústria
i Territori

Amb el suport de:

 cambraReus

 Cambra
Tarragona

 Cambra de Comerç
de TORTOSA

 Cambra de Comerç
de Valls

 Diputació Tarragona